

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 10. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Žannas Šalmanas (*Zhanna Shalman*) (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 167/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam un otrajam teikumam un spēkā neesošu no 2022. gada 3. februāra.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem, lūdzot izvērtēt apstrīdētās normas satversmību (pieteikumi Nr. 105/2022 un Nr. 133/2022). Izskatot pieteikumu Nr. 105/2022, Satversmes tiesas 1. kolēģija 2022. gada 14. jūnijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu. Arī izskatot pieteikumu Nr. 133/2022, Satversmes tiesas 2. kolēģija 2022. gada 18. augustā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu.

Izskatāmajā pieteikumā nav mainījies faktisko apstākļu izklāsts, tomēr, salīdzinot ar pieteikumu Nr. 133/2022, kur Satversmes tiesa tika lūgta izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, ir mainījies prasījuma formulējums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu arī Satversmes 92. panta otrajam teikumam. Tāpat pieteikuma juridiskais pamatojums papildināts ar jauniem apsvērumiem par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai tai Satversmē ietvertu pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar procesa virzītāja lēmumu nolemts uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai. Ar pirmās instances tiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzējas nekustamā īpašuma domājamās daļas un bankas kontos esošie naudas līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts labā. Pieteikuma iesniedzēja minēto lēmumu pārsūdzējusi, taču tas ar apelācijas instances tiesas lēmumu atstāts negrozīts.

Minētā mantas konfiskācijas laikā piemērota apstrīdētā norma. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, no apstrīdētās normas izriet pazemināts pierādīšanas standarts attiecībā uz mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu, kas procesā par noziedzīgi iegūtu mantu neesot pieļaujams, jo tādējādi tiekot pārkāpti fundamentāli kriminālprocesa principi, piemēram, princips, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību. Turklāt apstrīdētā norma pieļaujot to, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ar mantu saistītajai personai netiek nodrošinātas vienlīdzīgas tiesības ar procesa virzītāju. Tāpat apstrīdētā norma novedot pie tā, ka Pieteikuma iesniedzēja tiekot faktiski sodīta ar mantas konfiskāciju par neizdarītu noziegumu. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā un otrajā teikumā ietvertās tiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, pirmās instances tiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu tika pārsūdzēts apelācijas instances tiesā, kuras lēmums saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 631. panta trešo daļu nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no 2022. gada 8. aprīļa, kad stājās spēkā apelācijas instances tiesas lēmums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2022. gada 8. septembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam” pēc Žannas Šalmanas (*Zhanna Shalman*) pieteikuma (pieteikums Nr. 167/2022).

2. Ņemot vērā, ka 2022. gada 17. augustā Satversmes tiesa jau ir lūgusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – sniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu citstarp par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam, uzaicināt Saeimu līdz **2022. gada 10. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu tādā gadījumā, ja tai norādāmi kādi papildu apsvērumi.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš